

KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİR RAPORLAMA SİSTEMİNİN BORSA İSTANBUL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİ KAPSAMINDAKİ İŞLETMELERDE ANALİZİ

ANALYSIS OF CORPORATE SUSTAINABILITY REPORTING SYSTEM IN THE ENTITIES WITHIN THE CONTEXT OF BORSA İSTANBUL

Dr. Zehra ÖZDEMİR
Doç.Dr. Fatma PAMUKÇU*

ÖZ

Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'nin 2014 yılından itibaren yayınlanması Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen işletmeler açısından önemli bir gelişmedir. Platform, Türkiye'de kurumsal sürdürülebilir raporlama ve sürdürülebilir muhasebe unsurlarının gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle araştırma, endeksin ilk uygulamasında yer alan işletmelerin geçmişe yönelik sürdürülebilirlik raporlarının bulunma durumu ve yayınlanma süreleri ile raporlarda endekse verdikleri referansları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Endekste yer alan işletmelerin tümünün hazırladıkları raporlarda veya kurumsal internet sitelerinde Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'ne atıfta bulunarak kurumsal başarı odaklı veya endeksi tanıtmaya odaklı açıklamalar yaptıkları görülmüştür. Ayrıca Kurumsal Sürdürülebilirlik Endeksi kapsamındaki işletmelerin 2007 yılından itibaren %67'sinin en az bir defa, %46'sının ise 6 veya daha fazla yıl Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksi kapsamına girdiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kurumsal Sürdürülebilir Raporlama, Sürdürülebilirlik Endeksi, Sürdürülebilirlik Muhasebesi

ABSTRACT

The Borsa Istanbul Sustainability Index published since 2014 is an important improvement for the entities which is aimed sustainable development. That platform has contributed to the development of sustainable corporate sustainability reporting and sustainable accounting in Turkey. From this point the research aimed that retrospective Sustainability Reports existence condi-

* Marmara Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, Öğretim Üyesi

on, releasing period and Sustainability Index references given in the reports of the entities within the context of the first Index application. We have seen that the entities within the context of Borsa Istanbul Sustainability Index focused in their disclosures on corporate success or recognition of Index in all reports or corporate web sites. In addition, 67% of the entities within the scope of Corporate Sustainability Index are at least once, while 46% of the entities six or more years seems within the scope of the Borsa Istanbul Corporate Governance Index since 2007.

Keywords: Corporate Sustainability Reporting, Sustainability Index, Sustainability Accounting

1. GİRİŞ

Kurumsal sürdürülebilirlik işletmelerin kurumsal ve yatırım stratejilerini en iyi biçimde uygulamalarını sağlayarak cari ve gelecekteki paydaşlarının bilgi ihtiyaçlarını karşılayan bir kavramdır (Artiah ve ötekiler, 2010, 31). Bu kavram, işletmelerin finansal performans sonuçlarının yanı sıra ekonomik, yasal, etik ve gönüllü biçimde sosyal sorumlu birimler haline gelmeyi göz önünde bulundurmalarıyla bağlantılıdır (Priego, Font ve Olivares, 2014, 149).

İşletmeler, işletme içi ve işletme dışı paydaşlarından faaliyetleri sonucu ortaya çıkan çevresel ve sosyal etkileri göz önünde bulundurma baskısı altındadır. Bu baskılara karşılık olarak işletmeler sürdürülebilirlik ile ilgili birçok göstergeler açıklamaktadır. Özellikle halka açık işletmeler söz konusu göstergeleri kurumsal sürdürülebilirlik raporlarında yayınlamaktadır. Günümüzde işletmelere sürdürülebilirlik performansı alanında birçok emsal sağlayan derecelendirme kuruluşları ve endeksler bulunmaktadır (Searchy ve Elkhawas, 2012, 79).

Son yıllarda küresel gelişmelere paralel olarak Türkiye’de de kurumsal sürdürülebilirlik raporları aracılığıyla faaliyetlerinin ekonomik, çevresel ve sosyal boyutunu kamuoyuna açıklamayı tercih eden işletme sayısı artmaktadır. Ayrıca Türkiye’de ise Borsa İstanbul tarafından Sürdürülebilirlik Endeksinin hesaplanması ile işletmelerin ulusal ve uluslararası bazda kurumsal sürdürülebilirlik başarılarını ölçme imkanı bulunmaktadır. 2014 yılı Ocak-Mart döneminde endeks hesaplanırken BIST 30 Endeksi kapsamında yer alan işletmeler dikkate alınmıştır.

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi’nin 2014 yılından itibaren yayınlanmaya

başlaması Türkiye’de sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen Borsa İstanbul işletmeleri ve sürdürülebilir yatırım yapmayı amaçlayan sorumlu yatırımcılar açısından oldukça önemli bir gelişmedir. Söz konusu platform, Türkiye’de kurumsal sürdürülebilir raporlama ve sürdürülebilir muhasebe unsurlarının gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle bu araştırma, endeksin ilk uygulamasında yer alan işletmelerin geçmişe yönelik sürdürülebilirlik raporlarının bulunma durumu ve yayınlanma süreleri ile raporlarda endekse verdikleri referansları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca işletmelerin BIST Kurumsal Yönetim Endeksi (XKURY)’nde bulunma süreleri de endeksin ilk uygulama yılı olan 2007 yılından itibaren incelenerek her iki endekse dahil olan işletmeler yıllar bazında tespit edilmiştir. Çalışmanın amacına alt yapı oluşturması açısından, öncelikle kurumsal sürdürülebilir raporlama sisteminin faydaları ve önemi ortaya konularak açıklanmıştır. Daha sonra sürdürülebilirlik endeksleri hakkında küresel ve yerel bazda bilgi verilmiştir.

2. KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİR RAPORLAMA

Günümüzde işletmeler faaliyetleri aracılığıyla toplumun refah seviyesinin yükselmesine katkı sağlayan başlıca aktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Toplum, işletmelerin sağladığı kaliteli mal ve hizmet sunumunun yanı sıra çevre kirliliği, çalışan hakları, doğru ve dürüst nitelikte olmayan raporlama gibi sosyal ve ekonomik sorunları da göz önünde bulundurmaktadır. Olumlu çıktılarının yanı sıra olumsuz çıktılarının da toplum tarafından izlenmesi işletmelerde sorumluluk ve sürdürülebilirlik yaklaşımlarının önem kazanmasına neden olmuştur (Tüm, 2014, 60).

Kurumsal sosyal sorumluluk, kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik arasında oldukça ince bir ayrım vardır. Sürdürülebilirlik için genel kriterler ekonomik, sosyal ve çevresel olarak sınıflandırılabilir. Sürdürülebilirlik kavramı sosyal, çevresel ve ekonomik açılardan bir denge sağlamak ve bunu güvence altında tutabilmek olarak tanımlanabilir (Figge ve Tobias, 2004, 176).

Tablo 1. Kurumsal Sürdürülebilirliğin Boyutları

Boyut	Kriterler
Ekonomik	Yolsuzluk Kurumsal Yönetim Müşteri İlişkileri Yönetimi Yatırımcılarla İlişkiler Risk ve Kriz Yönetimi Kurumsal Vatandaşlık
Sosyal	Paydaşlarla İletişim Çalışma Alanı Uygulamaları Göstergeleri İnsan Sermayesi Gelişimi Sosyal Raporlama İşgücü Kalitesi Çevresel Politikalar
Çevresel	Ekoverimlilik Çevresel Raporlama

Kaynak: Robecosam, Corporate Sustainability Assesment, www.sustainabilityindex.com, (Erişim: 06.09.2015).

Tablo 1’de görüldüğü gibi kurumsal sürdürülebilirlik ekonomik, çevresel ve sosyal olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. İlk boyut olan ekonomik sürdürülebilirlik işletmenin maddi sermayesinin etkili biçimde yönetilmesini vurgulamaktadır. İkinci boyut sosyal sürdürülebilirliktir. Sosyal olarak sürdürülebilir işletmeler paydaşlarının beşeri sermayelerini güçlü tutarak sosyal hedefleri de destekleyip toplumsal sermayenin gelişmesine katkıda bulunan işletmelerdir. Son boyut olarak sıralanan çevresel sürdürülebilirlik ise işletmelerin doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlayacak faaliyetlerini temsil etmektedir (Tüm, 214, 64). Bu noktadan hareketle, kurumsal sürdürülebilir raporlama; işletmelerin ekonomik, çevresel ve sosyal alanlardaki faaliyetleri ve kurumsal konumlarının işletme içi ve işletme dışı paydaşların ulaşabileceği biçimde raporlanmasıdır (Sustainable Development Reporting: Striking the Balance, 2002).

Doğal kaynakların gelecek nesiller için korunması ihtiyacı küresel anlamda kritik bir konu haline gelmiştir. Hem kamu hem özel sektör işletmeleri kurallar, düzenlemeler ve kılavuzlar yayımlayarak bu süreçte yer almaktadır. Birçok ülkede kamu birimleri sürdürülebilirlik çerçevesinde maksimum emisyon seviyeleri, çevresel fonların sağlanması ve sosyal fayda sağlayan programlar

uygulamakta ve faaliyet sonuçlarının raporlanmasına teşvik etmektedir. Avrupa Birliği üyesi ülkeler için sürdürülebilirlik raporlaması sürecini yürütmek yasalara bağlanmıştır. Örneğin güncellenmiş Danimarka Finansal Tablo Yasası'na göre tüm büyük işletmeler kurumsal sosyal sorumluluk bilgilerini raporlamalıdır. Bu gereklilik ülkede sürdürülebilirlik raporlaması uygulamalarını önemli ölçüde artırmıştır (Carrots and Sticks Sustainability Reporting Policies Worldwide- Today's Best Practice Tomorrow's Trend, 2013).

Amerika Birleşik Devletleri ve diğer birçok ülkede sürdürülebilirlik raporlaması büyük ölçüde isteğe bağlı ve herhangi bir düzenlemeyle zorunlu tutulmamıştır. Ancak sektörlere özgü bazı kanunlarda bazı spesifik konularda sürdürülebilirlik ile ilgili açıklama yapılması gerekli tutulmuştur.

Çevre ve toplum üzerindeki kurumsal etkiler, işletmelerin sürdürülebilirlik raporlaması uygulamalarına ve bu uygulamaları geliştirmelerine yön vermektedir. İşletmeler rutin olarak sürdürülebilirlik performanslarını müşteri ve diğer paydaşlarına kurumsal internet siteleri aracılığıyla yayınlamaktadır. Ayrıca diğer medya araçlarını kullanarak olumlu performans göstergelerine dikkat çekmektedir (James, 2014, 94).

Günümüzde sürdürülebilirlik performansını raporlayan işletmelerin sayısı her geçen gün artmaktadır. 1990'lı yıllarda az sayıda işletme sürdürülebilirlik raporu yayınlamakta iken S&P 500 işletmelerinin %53'ü sürdürülebilirlik raporu yayınlamaktadır. Dünyanın en büyük küresel muhasebe işletmelerinden biri olan KPMG'nin yaptığı anket çalışmasına göre büyük çok uluslu ABD temelli işletmenin %83'ü ve İngiltere temelli işletmelerinin tümünün sürdürülebilirlik raporu yayınladığı görülmektedir (James, 2014, 98).

1.1. Kurumsal Sürdürülebilir Raporlamanın Faydaları ve Önemi

Kurumsal sürdürülebilir raporlama yasa düzenleyiciler, sektörel kurullar ve kuruluşlar, danışmanlık firmaları ve araştırma kurumları tarafından odak haline gelen, kurumsal raporlamanın kapsamlı ve entegre biçimi olarak gelişimini sürdürmektedir (Herzig ve Schaltegger, 2006, 151). Küreselleşmenin finansal sonuçlarından biri de işletmelerin sürdürülebilirlik kavramı çerçevesindeki faaliyetlerini resmi bir biçimde raporlamaya başlamalarıdır. Söz konusu raporlar genelde sürdürülebilirlik, sürdürülebilir gelişme, kurumsal sosyal sorumluluk veya çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim raporları olarak isimlendirilmektedir. Özellikle işletme paydaşlarının sürdürülebilirlik ile ilgili

bilgi talepleri doğrultusunda işletmeler sürdürülebilirlik raporlamasına daha fazla önem vermeye başlamışlardır (James, 2014, 94).

İşletmeler sürdürülebilirlik raporlaması uygulamalarını uzun vadeli fayda sağlayıcı olarak görmelidir. İşletmeler sosyal ve çevresel değer oluşturmakla uzun vadede toplumsal ekonomik değere katkıda bulunmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması kapsamında açıklanan finansal olmayan performans ölçütleri gelecekteki finansal sonuçların gelişim ve tahmin göstergesi olarak açıklanmaktadır (Ballou, Heitger ve Farmer, 2005, 69).

Sürdürülebilirlik ile ilgili faaliyetler sorumlu davranış belirtisi olarak paydaşların işletme üzerine algılarını geliştirebilir. Bu durum yatırımcının sermaye sağlama istekliliğini artırmakta ve çalışan ile müşteri sadakatini sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması sermaye maliyetini de etkileyebilir (Dhaliwal ve ötekiler, 2011, 729).

İşletmelerin kurumsal sürdürülebilir raporlama uygulamaları finansal raporlama uygulamalarında olduğu gibi yalnızca yatırımcı çerçevesinde sınırlandırılmamalıdır. İşletmeler kurumsal sürdürülebilir raporlama sayesinde yalnızca işletme içi ilgililere değil işletme dışı ilgilileri de kapsayacak biçimde geniş bir kitleye bilgi akışı sağlamaktadır (Ioannou ve Serafeim, 2014, 5).

İşletmeleri sürdürülebilir raporlamaya sevk eden faktörler; çevresel konularda geniş bir farkındalığı artırmak, paydaş beklentilerini karşılama, şeffaflığı artırarak tüm alanlarda kredibilitiyi genişletmek, faaliyetleri ve kampanyaları lisanslandırmak, itibari kazançlar, maliyeti düşürmek, çalışan ahlakını artırmak olarak sıralanabilir (Searchy ve Elkhawas, 2012, 80).

1.2. Türkiye’de Kurumsal Sürdürülebilir Raporlama

Türkiye’de halka açık işletmeler 2005 yılından itibaren finansal raporlarını Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile uyumlu biçimde hazırlamaktadır (Ulucan Özkul ve Özdemir, 2015, 228). Dolayısıyla 2005 yılından itibaren halka açık işletmeler finansal raporlarıyla birlikte Sermaye Piyasası Kurulu’nun (SPK) Kurumsal Yönetim İlkeleri’ne Uyum Raporu hazırlamaktadır. SPK’nın Kurumsal Yönetim İlkeleri’ne Uyum Kılavuzu’na uyumlu biçimde yapılan açıklamalardan bazıları gönüllülük prensibine bağlıdır.

Türkiye’de sürdürülebilirlik raporlaması genellikle faaliyet raporlarının içinde bir bölüm olarak yer alsa da sürdürülebilirliğin ayrı bir rapor biçiminde yayınlanma anlayışı her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Birçok işletme rapora-

rını Küresel Raporlama Girişimi'ne (Global Reporting Initiative-GRI) kaydet-tirmekte ve tescil ettirmektedir. Türkiye'de işletmeler bu uygulamayı sürekli ve yaygın biçimde uygulamasalar da sürdürülebilirlik alanında atılan adımların uygulamanın yaygınlaşmasını sağlaması beklenmektedir (Karğın, Aracı ve Aktaş, 2013, 38). Yasal zorunluluklar, meslek örgütleri ile birliklerinin üyeleri üzerindeki sağlam denetim sistemleri, kamuoyunun çevre ve toplumsal değerler alanındaki farkındalığının artması sürdürülebilirlik raporlamasını zaman içinde geliştirebilecek etkenlerdir (Başar ve Başar, 2006, 219). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları uygulamasında olduğu gibi sürdürülebilirlik raporlamasında da Türkiye'deki işletmelerin gelişmelere hızla adapte olmaya uygun bir alt yapısı bulunmaktadır (Karğın ve ötekiler, 2013, 39).

Son yıllarda küresel gelişmelere paralel olarak ülkemizde de kurumsal sürdürülebilirlik raporları aracılığıyla faaliyetlerinin ekonomik, çevresel ve sosyal boyutunu kamuoyuna açıklamayı tercih eden işletme sayısı artmaktadır. Mayıs 2015 itibariyle, 1999-2015 yılları arasında dünyada 7.547 işletme, 24.405 sürdürülebilirlik raporu yayınlamış ve bu raporların 18.743'ü ise GRI raporudur. Önce vd.'nin 2015 yılında yaptığı araştırma kapsamında Türkiye'de ise 2005-2014 yılları arasında toplam 72 işletme, 181 adet rapor yayınlamıştır. Bu raporların 130'u GRI raporlama rehberini temel almıştır. Bu rakamlardan anlaşılacağı üzere yıllar itibariyle yayınlanan sürdürülebilirlik raporlarının sayısının arttığı ve her geçen gün sürdürülebilirlik anlayışının daha fazla işletme tarafından dikkate alındığı görülmektedir.

Sürdürülebilirlik rapor türü olarak GRI'nın tercih edilme sebepleri olarak ise, çok uluslu işletmelerin yanı sıra küçük ve orta ölçekli işletmelerin de uygulayabileceği bir kılavuz olması, farklı dillere tercüme edilmiş olması, devlet ve yatırımcılar gibi paydaşlar tarafından kabul edilmiş olması, diğer raporlama çerçevelerini göz önünde bulundurarak hazırlanmış olması ve kullanımının kolay olması sıralanabilir (Önce, Onay ve Yeşilçelebi, 2015, 251).

2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİ

Günümüzde yatırımcılar sürdürülebilirlik raporlarından faydalanarak yatırım kararı almaktadır. Bunun yanı sıra yatırımcılar, sürdürülebilirlik raporlarının da ötesinde sürdürülebilirlik endeksi gibi araçlar da kullanmaktadır. Söz konusu endeksler, yatırımcılara sürdürülebilirlik performansını değerlendirmelerinde yardımcı olan finansal piyasa endeksleridir. Dow Jones

Sürdürülebilirlik Endeksi (DJSI), FTSE4Good Index ve MSCI ESG Endeksi bu endekslerin başlıcalarıdır. Sürdürülebilirlik endeksi, işletmelerin çevresel, sosyal, ekonomik performanslarını sistematik, tam, devamlı ve şeffaf bir biçimde değerlendirilmesine yarayan ölçü olarak tanımlanabilir (Searchy ve Elkhawas, 2012, 81).

Tablo 2’de sürdürülebilirlik endekslerinden önemli olanlarından bazılarının yer verilmiştir.

Tablo 2. Dünya’daki Önemli Sürdürülebilirlik Endeksleri

Yıl	Endeksler	Açıklama
1990	Domini 400 Sosyal Endeksi (Domini 400 Social Index)	Kurumsal yatırımcılara yönelik araştırmalar yapan ve endeksler üreten bir şirket olan “KLD Research & Analytics” tarafından hesaplanmaya başlanmıştır. Dünyadaki ilk sürdürülebilirlik endeksidir.
1999	Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi (Dow Jones Sustainability World Index - DJSI)	Dow Jones Sürdürülebilirlik Grubu tarafından geliştirilmiştir. Bu endeks yatırımcılara ve finansal analistlere şirketleri sürdürülebilirlik performanslarına göre değerleyebilecekleri bir araç sunmaktadır.
2001	FTSE4Good Endeksi (FTSE4Good Index)	İşletmelerde sürdürülebilir çevresel konularda çalışmalar gerçekleştirmek, paydaşlar ile olumlu ilişkiler geliştirmek, evrensel insan haklarını desteklemek vb. konuları içeren bir sosyal sorumluluk yatırım endeksidir.
2004	JSE Sorumlu Yatırım Endeksi Endeksi (JSE Socially Responsible Investment (SRI) Index)	Güney Afrika, Johannesburg borsası. Gelişmekte olan ülkelerin borsaları içinde ilk sürdürülebilirlik endeksidir.
2005	Çevresel Sürdürülebilirlik Endeksi (Environmental Sustainability Index – ESI)	Endeks, Dünya Ekonomik Forumu Geleceğin Küresel Liderleri Çalışma Grubu, Colombia Üniversitesi Yerbilimi Bilgi Merkezi ve Yale Üniversitesi Çevre Hukuku ve Politikası Merkezinin ortak çalışmalarıyla hazırlanmıştır. Bu endeks dünya ülkeleri için geliştirilen ve ülkelerin çevresel sürdürülebilirlik alanındaki ilerlemelerini izlemeyi hedefleyen bir araçtır. Çevre sistemleri, çevre sorunları, insanların risklerden korunması, çevresel risklere karşı toplumsal ve kurumsal mücadele kapasitesi, küresel ortak problemlerde diğer ülkelerle işbirliği bu endeksin temel unsurlarıdır.

Kaynak: Önce, Saime, Ahmet Onay ve Gül Yeşilçelebi, “Corporate Sustainability Reporting and Situation in Turkey, Journal of Economics”, **Finance and Accounting**, 2015, Volume.2, Number.2, s.240.

2.1. Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi

Sürdürülebilirlik endeksleri arasında öne çıkan endekslerden biri Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksidir. 1999 yılı Eylül ayında açılan endeks zaman içerisinde yerel endeksler oluşturmuştur. Dow Jones STOXX Sürdürülebilirlik Endeksi Avrupa'nın sürdürülebilirlik liderleri için 2001 yılında oluşturulmuştur. Ayrıca 2005 yılında Dow Jones Kuzey Amerika ve 2009 yılında Dow Jones Sürdürülebilirlik Asya Pasifik Endeksi oluşturulmuştur. Endeks, yatırım piyasalarında işletmelerin kurumsal sürdürülebilirlik performansının ölçülmesi ve onaylanması amacıyla gütmektedir (Dow Jones Sustainability Indices – DJSI). Endeks, sektörel bazda kurumsal sürdürülebilirlik alanında en iyi işletmeleri belirleme yaklaşımındadır. “Sınıfının en iyisi” olarak adlandırıldığı bu sistemle işletmeler arasında endekse katılım adına güçlü bir rekabet oluşturmuştur (Corporate Sustainability Assessment).

2.2. Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi

CK Capital'ın 2013 yılında yayımlanmış olduğu rapora göre Borsa İstanbul, raporda yer alan 45 adet borsa içinden 32. sırada yer almaktadır. Ancak Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olma hedefi ve İstanbul'un Türkiye çapında yerel bir finans merkezi haline getirilme çalışmaları doğrultusunda BIST için bazı kavramsal değişkenlerin değişmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır (Promoting Sustainable Development: The Way Forward for Sustainability Index in Turkey, 2014, 8). Söz konusu gerekliliklerle birlikte Borsa İstanbul ile Ethical Investment Research Services Limited (EIRIS) arasında işletmelerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim alanlarındaki performanslarını baz alan BIST Sürdürülebilirlik Endeksinin hesaplanması amacıyla bir işbirliği anlaşması imzalanmıştır. İmzalanan anlaşmaya göre EIRIS, Borsa İstanbul işletmelerini uluslararası sürdürülebilirlik kriterlerine göre Kasım 2014 tarihinden itibaren kamuoyuna açık bilgileri kullanarak değerlemektedir.

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nin amacı, Borsa İstanbul'da işlem gören ve kurumsal sürdürülebilirlik performansları üst seviyede olan işletmelerin yer alacağı bir endeks oluşturmak, Türkiye'de ve özellikle Borsa İstanbul işletmeleri arasında sürdürülebilirlik konusundaki anlayış, bilgi ve uygulamala-

rı artırmaktır. Endeks, işletmelere kurumsal sürdürülebilirlik performanslarını yerel ve küresel anlamda karşılaştırma imkanı sağlayan bir araç konumundadır. Söz konusu endeks ile işletmelere iyileştirme yapmak ve yeni hedefler belirlemek için bir performans değerlendirme aracı sunulmuştur. Böylece işletmeler, kurumsal şeffaflık ve hesap verebilirliklerini, sürdürülebilirlik konularına ilişkin risk yönetim becerilerini geliştirme imkanı elde etmektedir (Borsa İstanbul, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Temel Kuralları).

BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki işletmeler, BIST 30 kapsamında yer alan işletmelerin çevre, biyoçeşitlilik, iklim değişikliği, insan hakları, yönetim kurulu yapısı, rüşvetle mücadele, iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre değerlemeye tabi tutulması ile belirlenmiştir (Borsa İstanbul, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi).

3. BORSA İSTANBUL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİNE KAYITLI İŞLETMELERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARININ ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nin 2014 yılından itibaren yayınlanmaya başlaması Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen Borsa İstanbul işletmeleri ve sürdürülebilir yatırım yapmayı amaçlayan sorumlu yatırımcılar açısından oldukça önemli bir gelişmedir. Söz konusu platform Türkiye'de kurumsal sürdürülebilir raporlama ve sürdürülebilir muhasebe unsurlarının gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle araştırma, endeksin ilk uygulamasında yer alan işletmelerin geçmişe yönelik sürdürülebilirlik raporlarının bulunma durumu ve yayınlanma süreleri ile raporlarda endekse verdikleri referansları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca işletmelerin BIST XKURY'nde bulunma süreleri de endeksin ilk uygulama yılı olan 2007 yılından itibaren incelenerek her iki endekse dahil olan işletmeler yıllar bazında tespit edilmiştir. Söz konusu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ndeki işletmelerin sektörel dağılımı ile sektörlerin endekse katılım payı aynı yönde midir?
- BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan işletmeler sürdürülebilirlik konusuna ilişkin rapor yayınlamakta mıdır?
- BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan işletmeler sürdürülebilir-

- lik konusuna ilişkin raporu ne kadar zamandır yayınlamaktadır?
- BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan işletmelerden sürdürülebilirlik raporu yayınlayanlar endekse referans vermişler midir?
 - BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan işletmeler BIST XKURY'nde bulunmakta mıdır?
 -

3.2. Araştırmanın Metodolojisi ve Sınırları

Araştırma, içerik analizi kullanılarak yürütülmüştür. İçerik analizi, elde ki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007, 101). Bu çalışmada BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nin Türkiye'de ilk uygulamasını temsil eden 4 Kasım 2014 – 31 Ekim 2015 Dönemi'ndeki onbeş adet işletme araştırma kapsamına alınmıştır. Analizde işletmelerin kurumsal internet siteleri üzerinden ulaşılan Sürdürülebilirlik Raporları incelenerek aşağıdaki hipotezler çerçevesinde bulgular elde edilmiştir.

H1: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yoğunluğu en fazla olan sektörün endekse katılım payı daha yüksektir.

H2: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmeler en az bir defa BIST XKURY'nde de yer almaktadır.

H3: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmeler sürdürülebilirlik raporu yayınlamaktadır.

H4: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik raporu adı hususunda standardizasyonu sağlamıştır.

H5: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik raporu sayfa sayısı hususunda standardizasyonu sağlamıştır.

H6: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmeler 2014 yılı itibarıyla yayınlanan sürdürülebilirlik raporunda BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde atıfta bulunmuştur.

3.3. Araştırmanın Bulguları

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıdaki başlıklarda özetlenmiştir.

3.3.1. Endeks Kapsamındaki İşletmelerin Sektörel Dağılımı

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nin Türkiye'de ilk uygulamasını temsil eden 4 Kasım 2014 – 31 Ekim 2015 Dönemi işletmeleri aşağıdaki tabloda

Borsa İstanbul tarafından işletmelerin ürün özelliklerine göre oluşturulan sektörlere göre dağılımı ile birlikte gösterilmiştir.

Tablo 3. 4 Kasım 2014 – 31 Ekim 2015 Dönemi BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Kapsamındaki İşletmelerin Sektörel Dağılımı

No	Kod	Adı	Sektörü
1	AKBNK	AKBANK T.A.Ş.	Mali Kuruluşlar
2	ARCLK	ARÇELİK A.Ş.	İmalat Sanayii
3	ASELS	ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Teknoloji
4	GARAN	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.	Mali Kuruluşlar
5	KCHOL	KOÇ HOLDİNG A.Ş.	Mali Kuruluşlar
6	MGROS	MİGROS TİCARET A.Ş.	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar
7	PETKM	PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	İmalat Sanayii
8	SAHOL	HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.	Mali Kuruluşlar
9	TAVHL	TAV HAVA LİMANLARI HOLDİNG A.Ş.	Mali Kuruluşlar
10	TCELL	TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama
11	TOASO	TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	İmalat Sanayii
12	TTKOM	TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama
13	TUPRS	TÜPRAŞ - TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	İmalat Sanayii
14	VAKBN	TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O	Mali Kuruluşlar
15	YKBNK	YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.	Mali Kuruluşlar

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne kayıtlı olan işletmeler sektörel bazda incelendiğinde %46.6'sının mali kuruluş, %26.6'sının imalat sanayii, %13.3'ünün ulaştırma, haberleşme ve depolama, %0.06'arlık payın ise teknoloji ve toptan ve perakende ticaret, otel ve lokantalar sektörüne ait olduğu görülmektedir. Buna göre BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde en fazla mali kuruluşlar sektöründe faaliyet gösteren işletme bulunmaktadır.

4.3.2. İşletmelerin Sektörel Bazda BIST Sürdürülebilirlik Endeksine Katılım Payı

İşletmelerin endekste ki sektörel dağılımının yanı sıra BIST’de işlem gören tüm sektörlerdeki işletme sayısının endekste ki yoğunluğu da incelenmiştir. Çünkü endekste fazla sayıda yer alan sektöre ait işletmelerin varlığı, söz konusu sektöre ait işletmelerin endekste ki yoğunluklarını temsil etmeyebilir. BIST endeksinde yer alan işletmelerin BIST Sürdürülebilirlik Endeksine katılım payının incelenmesinin sebebi, bu işletmelerin kurumsal yönetim anlayışı, sürdürülebilirlik yaklaşımı ve muhasebe ve finansal raporlama bilgi sistemleri hususlarında yaşanan değişimlerin öncüsü olmalarıdır. Sektörlerin endekse katılım oranları incelendiğinde %20 oranı ile en fazla katılım ulaştırma, haberleşme ve depolama sektörüne aittir. En az katılım ise %0.02 oranı ile imalat sanayii ve toptan ve perakende ticareti otel ve lokantalar sektörlerine aittir. Bu durumda H1: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yoğunluğu en fazla olan sektörün endekse katılım payı daha yüksektir, hipotezi kabul edilmemektedir. Çünkü yoğunluğu en fazla olan sektör mali kuruluşlar iken, endekse en fazla katılım payını ulaştırma, haberleşme ve depolama sektörü oluşturmaktadır.

Tablo 4: Sektörel Bazda BIST Sürdürülebilirlik Endeksine Katılım Payı

Sektör	BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletme Sayısı	BIST’de İşlem Gören İşletme Sayısı	Endekse Katılım Payı
Mali Kuruluşlar	7	144	0.04
İmalat Sanayii	4	192	0.02
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	2	10	0.20
Teknoloji	1	16	0.06
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	1	37	0.02

Ulaştırma, haberleşme ve depolama sektörünün endekse yoğun katılımı bu sektördeki işletmelerin sürdürülebilirlik konularında öncülük ettiğini göstermektedir. Özellikle sektörün itici gücü olan bilişim teknolojileri aracılığıyla imalat sanayii gibi yüksek karbon salınımlarına neden olan sektörlerde sürdürülebilirlik yaklaşımları uygulanabilir.

4.4. BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin BIST Kurumsal Yönetim Endeksinde (XKURY) Yer Alma Süreleri

Kurumsal Yönetim Endeksi, SPK tarafından yayımlanan Kurumsal Yönetim İlkelerini uygulayan borsaya kote şirketlerin, SPK tarafından yetkilendirilmiş bir derecelendirme kurumundan on üzerinden en az yedi seviyesinde kurumsal yönetim derecelendirme notu almaları halinde dahil olabilecekleri bir endekstir. Bu endeks, geçerli kurumsal yönetim derecelendirme notu olan borsaya kote işletme sayısının beşe ulaşması ile birlikte 31 Ağustos 2007 tarihinde Borsa İstanbul tarafından hesaplanmaya başlamıştır (Deloitte, Kurumsal Yönetim Endeksi ile İlgili Bilgiler).

Kurumsal Yönetim, işletme performansının sürdürülebilirliğinin güvencesidir. Kurumsal yönetim, işletme yönetiminin ve denetiminin şeffaf, hesap verebilir, adil, sorumlu ve güvenilir olmasını içerir. Bütün bu ilkelerin uygulanması, aslında işletmelerin performanslarının sürekliliğinin sağlanmasının temel koşullarıdır. Zira bu ilkelerin uygulanması ile birlikte elde edilen finansal başarı sürdürülebilir değer oluşturmanın bir göstergesidir (Aras, 2006). Bu nedenle H2 hipotezi oluşturularak kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik ilişkisi endeks üzerinden incelenmeye çalışılmıştır.

Tablo 5. BIST Sürdürülebilirlik Endeksi İşletmelerinin 2007-2015 Yılları Arasında BIST XKURY’de Toplam Yer Alma Süreleri

İşletme Adı	BIST XKURY’de Yer Alma Süresi (yıl)
AKBANK T.A.Ş.	2
ARÇELİK A.Ş.	7
ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	3
T. GARANTİ BANKASI A.Ş.	1
KOÇ HOLDİNG A.Ş.	-
MİGROS TİCARET A.Ş.	-
PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	7
HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.	-
TAV HAVA LİMANLARI HOLDİNG A.Ş.	7
TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	-
TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	8

TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	6
TÜPRAŞ - TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	9
TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O	-
YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.	7

Kurumsal Sürdürülebilirlik Endeksi kapsamındaki işletmelerden %67'sinin en az bir defa, %46'sının ise 6 veya daha fazla yıl XKURY kapsamına girdiği görülmektedir. Böylece H2: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmeler en az bir defa BIST XKURY'nde de yer almaktadır, hipotezi kabul edilmektedir. Bu durum, kurumsal yönetim değerlendirmeleri ile kurumsal sürdürülebilirlik performansının ayrılmaz bir bütün olduğunu göstermektedir.

4.5. BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin Sürdürülebilirlik Raporlarının İncelenmesi

Türkiye'de özellikle borsaya kayıtlı olan işletmeler finansal raporlamanın yanı sıra finansal olmayan bilgilerin de katma değer sağladığının bilincinde olarak sürdürülebilirlik raporlarını ayrı bir rapor olarak paylaşmaktadır (Akarçay, 2014, 10).

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi kapsamındaki on beş işletmenin kurumsal internet siteleri incelenerek Sürdürülebilirlik Raporları'na ulaşılmıştır. Geriye dönük inceleme yapıldığında ulaşılan en eski tarihli raporun 2007 yılına ait olduğu ve en yeni raporun 2014 yılına ait olarak yayınlandığı görülmüştür.

Sürdürülebilirlik Raporu yayınlayan işletmelerin raporları geçmişe yönelik olarak incelendiğinde %72'sinin raporu yayınlamaya başladığı tarihten itibaren sürekli olarak yayınladığı görülmektedir.

Endeks kapsamındaki işletmelerin endeksin uygulanmaya başladığı 2014 yılı itibarıyla %60'ının Sürdürülebilirlik Raporu yayınladığı, %40'ının ise Sürdürülebilirlik Raporu yayınlamadığı görülmektedir. Dolayısıyla H3: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmeler sürdürülebilirlik raporu yayınlamaktadır, hipotezi endeksin uygulanmaya başladığı 2014 yılı için kabul edilmektedir.

Tablo 6. BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin Sürdürülebilirlik Raporları

İşletme Adı	2014 Yılı İtibariyle Sürdürülebilirlik Raporu Bulunma Durumu	Rapor Yayın- lama Süresi	Minimum uzunluk (sayfa)	Maximum uzunluk (sayfa)	Ortalama uzunluk (sayfa)
AKBANK T.A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2009-2014	100	213	132
ARÇELİK A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2007-2014	67	80	70.5
ASELSAN ELEKT- RONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2013-2014	42	45	43.5
T. GARANTİ BAN- KASI A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2011-2014	41	195	121.5
KOÇ HOLDİNG A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2014	64	64	64
MİGROS TİCARET A.Ş.	-	-	-	-	-
PETKİM PETRO- KİMYA HOLDİNG A.Ş.	-	-	-	-	-
HACI ÖMER SA- BANCİ HOLDİNG A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2014	46	46	46
TAV HAVA LİMAN- LARI HOLDİNG A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2010-2012	47	72	59.5
TURKCELL İLETİ- ŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2011-2013	63	102	82.5
TOFAŞ TÜRK OTO- MOBİL FABRİKASI A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2013-2014	46	57	51.5
TÜRK TELEKOMÜ- NİKASYON A.Ş.	-	-	-	-	-
TÜPRAŞ - TÜRKİ- YE PETROL RAFİ- NERİLERİ A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2010-2013	46	56	53
TÜRKİYE VAKIF- LAR BANKASI T.A.O	-	-	-	-	-
YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.	Sürdürülebilirlik Raporu	2010-2014	31	97	77

2007-2014 yılları arasında rapor yayınlayan on bir işletmenin %82'si raporu sürekli olarak Sürdürülebilirlik Raporu adı altında yayınlamış, %18'i rapor adını değiştirerek Sürdürülebilirlik ve Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu veya Kurumsal Sorumluluk Raporu olarak yayınlamıştır. H4: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik raporu adı hususunda standardizasyonu sağlamıştır, hipotezi kabul edilmektedir. Bu noktadan hareketle endeks kapsamındaki işletmelerin kurumsal sürdürülebilirlik raporlarını isimlendirme konusunda büyük oranda standardizasyonu sağladığı görülmektedir.

Tablo 6'da gösterildiği gibi her raporun ortalama uzunluk değeri hesaplanmıştır. En kısa rapor sayfa sayısı 31 iken en uzun sayfa sayısı 213'dür. Rapor ismi noktasında standardizasyonu sağlayan işletmelerin rapor sayfa sayısı hususunda henüz standardizasyona ulaşamadıkları ortalama sayfa sayıları arasındaki geniş aralıktan görülmektedir. H5: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik raporu sayfa sayısı hususunda standardizasyonu sağlamıştır, hipotezi reddedilmektedir. Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlaması gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlamasına yapılacak düzenlemelerle ortak bir yaklaşım getirilmesi işletmelerin raporlama farklılıklarını ortadan kaldırarak standart bir yapıya ulaşmalarını sağlayabilir.

BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmelerin tümünün endeksin uygulanmaya başladığı 2014 yılı itibariyle hazırladıkları raporlarda veya kurumsal internet sitelerinde BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde atıfta bulunarak paydaşlarına endekse katıldıklarını açıkladıkları görülmüştür. Böylece H6: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmeler 2014 yılı itibariyle yayınlanan sürdürülebilirlik raporunda BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde atıfta bulunmuştur, hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 7'de endekse yapılan atıflar ve atıf yerleri görülmektedir. BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne işletmelerin %60'ının Sürdürülebilirlik Raporu'nda atıfta bulunduğu, %40'ının ise kurumsal internet sitesinde atıfta bulunduğu belirlenmiştir.

Endekse yapılan atıflar incelendiğinde işletmelerin kurumsal başarı odaklı ve endeksi tanıtmaya odaklı açıklamalar yaptıkları görülmektedir. İşletmelerin 2014 yılında yaptıkları açıklamaların ortak noktaları; endeksin ilk kez oluşturulduğuna, endeksin 2014 yılında uygulamaya geçirildiğine veya endekste yer alan işletme sayısına değinmeleridir.

Ayrıca endekse girişlerini kurumsal sürdürülebilirlik alanında sağladıkları önemli bir başarı olarak ifade ettikleri görülmüştür. Kurumsal başarı odaklı açıklama yapan işletmeler faaliyet gösterdikleri sektördeki ilk ve tek işletme olduklarını vurgulamışlardır. Bu şekilde kendilerini rakiplerinden farklı ve önde gösterme anlayışı kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasının motive edici faktörlerinden biridir (Bebington, Higgins ve Frame, 2009, 590).

İşletmeler endeksi tanımlama odaklı yaptıkları açıklamalarda ise endeksin değerlendirme kriterleri ve işbirliği yapılan kurumlar ile kapsamlı bir değerlendirme süreci ile elde edildiğini belirtmişlerdir. Özellikle çevre, kurumsal sosyal sorumluluk, şeffaflık gibi sosyal konularda performans ölçümlerine yer verildiği açıklanmıştır. Bunun yanı sıra işletmeler endeksi tanıtırken endekste yer almanın ayrıcalıklı bir değer sağladığını belirtmişlerdir.

Tablo 7. BIST Sürdürülebilirlik Endeksine Yapılan Atıflar

Kurumsal Başarı Odaklı Atıflar		
İşletme Adı	Yapılan Atıf	Atıf Yeri
AKBANK T.A.Ş.	Yılların birikim ve uzmanlığına dayanan köklü iş kültürünü 2014 yılında da yenilikçi ürün ve hizmetlerle güçlendiren Akbank, Borsa İstanbul (BIST) bünyesinde oluşturulan Sürdürülebilirlik Endeksi'ne giren 15 şirketten biri olarak sürdürülebilirlik yaklaşımının Türkiye'deki ne önemli temsilcilerinden biri olduğunu gözler önüne sermiştir.	Raporda
T. GARANTİ BANKASI A.Ş.	Garanti, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer almaya hak kazanan 15 Türk şirketinden biri oldu. Sürdürülebilirlik yaklaşımı ve performansı ile çevresel, sosyal ve yönetim kriterlerine göre değerlendirilerek Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi ve BIST Kurumsal Yönetim Endeksi'nde yer almaya hak kazandı.	Raporda
KOÇ HOLDİNG A.Ş.	Koç Holding ve Topluluk şirketleri nezdinde gerçekleştirilen sürdürülebilirlik yönetimi faaliyetlerinin sonucunda Borsa İstanbul tarafından 2014'te ilki yayınlanan BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde Koç Holding'le birlikte Arçelik, Tofaş, Tüpraş ve Yapı Kredi listelenmeye hak kazanmıştır.	Raporda
MİGROS TİCARET A.Ş.	Türkiye'de ilk kez oluşturulan "BIST Sürdürülebilirlik Endeksi" içinde perakende sektöründen tek marka olarak yer alan, doğaya ve insana saygılı iş süreçlerine verdiği önemi bir kez daha vurgulayan Migros Grubu, perakende sektöründe 4. Kuşağı ağırlarken, müşterilerinin hem aklına hem de kalbine hitap etmektedir.	İ n t e r n e t sitesinde
TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	Elde ettiğimiz bu başarının ardından, Borsa İstanbul'un (BIST) ilk kez 2014'te açıkladığı "BIST Sürdürülebilirlik Endeksi"nde ilk otomotiv şirketi olarak yer almamız, kurumsal sürdürülebilirlik performansımızı her yıl daha ileriye taşıdığımızın bir göstergesi oldu.	Raporda

TAV HAVA LİMANLARI HOLDİNG A.Ş.	Toplumsal açıdan sorumlu yatırımcılığın önemine inanan TAV Havalimanları, gerekli kriterleri karşılayarak Borsa İstanbul tarafından 2014 yılında oluşturulan Sürdürülebilirlik Endeksi'ne dahil edilmiştir.	İ n t e r n e t sitesinde
TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	Çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim alanlarında sürdürülebilirliği ilke edinen Turkcell, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nin seçim kriterlerini yerine getirerek yeni dönemde de listedeki yerini aldı. Sürdürülebilirliği, sahip olduğu teknolojinin kullanımından yönetim stratejilerine tüm şirket modelinde uygulayarak bu alanda yüksek performans sergileyen Turkcell, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde ilk kez yer almıştır.	İ n t e r n e t sitesinde
Endeksi Tanımlama Odaklı Atıflar		
İşletme Adı	Yapılan Atf	Atf Yeri
ARÇELİK A.Ş.	Borsa İstanbul tarafından 2014 yılında başlatılan ve değerlendirilmeye alınan BIST30 şirketleri arasından 15 firmanın dahil olduğu BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer aldık. Bu endeks, şirketlerin finansal sonuçlarının yanı sıra, sosyal ve çevresel konular ile kurumsal yönetim alanlarındaki performanslarını da değerlendiriyor. Bu derece kapsamlı bir endekste başarı ile yer almak, konuya verdiğimiz önemin ve hassasiyetin bir başka göstergesi oldu.	Raporda
TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	Sürdürülebilir üretim çalışmalarımızla 2014 yılında önemli faaliyetler gerçekleştirerek başarılı sonuçlar elde ettik. Uluslararası değerlendirme kurulu EIRIS'in (Empowering Responsible Investment) Borsa İstanbul bünyesinde yaptığı kapsamlı değerlendirmede BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne giren 15 Türk firması arasında yer aldık.	Raporda
TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	Türk Telekom Borsa İstanbul tarafından 5 Kasım 2014 tarihinde oluşturulan Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'ne dahil olan 15 BIST 30 şirketinden birisi oldu. BIST 30 şirketleri Ethical Investment Research Services Limited (EIRIS) tarafından çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) uygulamalarına göre değerlendirildi. Türk Telekom'un söz konusu politikalara uzun süredir verdiği önem ve bu konudaki emsal teşkil eden uygulamaları şirketin Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan ilk şirketlerden olmasını sağladı.	İ n t e r n e t sitesinde
TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O	Borsa İstanbul, 4 Kasım 2014 tarihi itibarıyla 15 firmanın yer aldığı BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ni başlattı. Vakıf-Bank endekse giren 4 bankadan biri oldu.	İ n t e r n e t sitesinde
ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Borsa İstanbul, şirketlerin hem finansal performanslarını, hem de çevre, sosyal konular ve kurumsal yönetim alanındaki performanslarını ortaya koyan Sürdürülebilirlik Endeksi'ni hesaplamaya başladı. ASELSAN, bu endekse dahil olan ilk 15 şirket arasında yerini aldı.	İ n t e r n e t sitesinde
PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	Petkim, Borsa İstanbul tarafından ilk kez kurulan Sürdürülebilirlik Endeksi'ne seçilen 15 şirket arasında yer aldı. Değerlendirme halka açık şirketlerin çevre, sosyal sorumluluk, iş sağlığı ve güvenliği, kurumsal yönetim, şeffaflık gibi konulara yaklaşımı üzerinden yapıldı. Endeks'te sadece 6 sanayi şirketi bulunuyor.	İ n t e r n e t sitesinde

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.	Borsa İstanbul'un başlattığı ve 15 firmanın yer aldığı BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde Sabancı Holding ve Akbank da yer aldı. Endeks, yatırımcıların sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk ilkelerini geliştiren şirketleri ayırt edip bu şirketlere yatırım yapmalarını sağlayacak önemli bir araç olarak görülüyor. BIST 30 içerisinde seçilen 15 şirketin yer aldığı endeksin sürdürülebilir kalkınmaya, sürdürülebilirliğe ve daha iyi bir dünyaya katkı sağlaması bekleniyor.	İ n t e r n e t sitesinde
TÜPRAŞ - TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	Tüpraş Borsa İstanbul tarafından 2014 yılında kurulan BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde, şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konularındaki performansları dikkate alınarak değerlendirme yapılmaktadır. Tüpraş, BIST içerisinde seçilen şirketlerin arasında yapılan değerlendirmede 15 şirket arasında yer almayı başarmıştır.	İ n t e r n e t sitesinde

4. SONUÇ

Yatırımcıların ve işletme ile ilgili diğer paydaşların, işletmenin kurumsal performansını tüm yönleriyle ve tam olarak ölçebilmesi, geleceğe ilişkin risk tahmini ve analizi yapabilmesi için finansal veriler kadar finansal olmayan bilgileri de kullanabilmesi gerekir. Bu nedenle günümüzde, işletmelerin kurumsal sürdürülebilirlik raporları hazırlamaları ve bu raporların finansal raporlar ile entegre bir şekilde sunulması uygulamaları giderek yaygınlaşmaktadır.

Sürdürülebilirlik raporlaması, bir işletmenin temel yaşam ihtiyaçları ile doğal kaynakların sürdürülebilirliği arasında bir denge sağlayarak, ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlarıyla, gelecek için bugünden uyumlu bir plan yapma doğrultusunda ekonomik, sosyal ve çevresel performansını olumlu ve olumsuz tarafları ile tüm bilgi kullanıcıları ile paylaşmasıdır.

İşletmeler çeşitli amaçlara bağlı olarak sürdürülebilirlik raporları hazırlamakta ve yayınlamaktadırlar. Bu amaçlar arasında; kurumsal itibar ve marka bağlılığını artırmak, gelecekte ortaya çıkabilecek risk ve fırsatlar ile ilgili öngörülerde bulunabilmek, işletmenin performansını ilgililere daha iyi anlatabilmek, işletme performansını diğer işletmelerle karşılaştırma olanağı sunmak, finansal ve finansal olmayan başarı arasındaki bağlantıyı tüm ilgililere açıklayabilmek sayılabilir.

Günümüzde özellikle uluslararası alanda sürdürülebilirliğe verilen önem giderek artmaktadır. Dünyadaki bu gelişmelere bağlı olarak Türkiye'de de bazı işletmeler sürdürülebilirlik raporları yayınlamakta ve Kasım 2014 tarihinden bu yana Borsa İstanbul'da Sürdürülebilirlik Endeksi yayınlanmaktadır.

Çalışma kapsamında yapılan araştırmada Borsa İstanbul Sürdürülebilir-

lik Endeksinde yer alan işletmelerin Sürdürülebilirlik Raporları incelenmiştir. Sürdürülebilirlik Endeksinin bir yıl gibi kısa bir geçmişe sahip olmasına rağmen bu endeksteki şirketler arasında 2007 yılından bu yana ve aralıksız rapor yayınlayan işletmelerin olduğu görülmüştür. Bu durum da işletmelerin finansal raporlama kadar sosyal, çevresel ve yönetim performanslarını açık ve net bir şekilde yatırımcıları ile paylaştıklarını göstermektedir. Gelecekte sürdürülebilirlik raporu yayınlayan işletme sayısının artması ile paydaşların işletmelere olan güveninin artması sağlanacağından yatırımlar daha çok bu işletmelere yönelecektir.

KAYNAKÇA

Akarçay, Çağatay (2014). “Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu”, **Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi**, 11;42 (2014) : 1-11.

Aras, Güler (2006). “Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilir İşletme Performansı” 07.09.2015 tarihinde <http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/GlerArasmakale.pdf> adresinden erişildi.

Artiah, Tracy, Darren Lee, David Nelson ve Julie Walker (2010). “The Determinants of Corporate Sustainability Performance”, **Accounting and Finance**,.50 (2010) : 31-51.

Ballou, Brian, Dan L. Heitger ve Richard T. Farmer (2005). “The Rise of Corporate Sustainability Reporting: A Rapidly-Growing Assurance Opportunity”, **Journal of Accountancy**, (December 2005) : 65-74.

Başar, Banu ve Mehmet Başar (2006). “Sosyal Sorumluluk Raporlaması ve Türkiye’deki Durumu”, **Sosyal Bilimler Dergisi**. 6; 2 (2006) : 213-230.

Bebbington, J., C. Higgins, ve B. Frame (2009). “Initiating Sustainable Development Reporting: Evidence from New Zealand”, **Accounting, Auditing and Accountability Journal**, 22 (2009) : 588-625.

Borsa İstanbul, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Temel Kuralları, 07.09.2015 tarihinde <http://www.borsaistanbul.com/endeksler/bist-pay-endeksleri/surdurulebilirlik-endeksi> adresinden erişildi.

Borsa İstanbul, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi, 07.09.2015 tarihinde <http://www.borsaistanbul.com/endeksler/bist-pay-endeksleri/surdurulebilirlik-endeksi> adresinden erişildi.

Cohen, L., L. Manion ve K. Morrison (2007). **Research Methods in Education**, New York, NY: Routledge.

Deloitte, Kurumsal Yönetim Endeksi ile İlgili Bilgiler, 07.09.2015 tarihinde <http://www.denetimnet.net/Pages/kurumsalyonetimendeksiileilgibilgiler.aspx> adresinden erişildi.

Dhaliwal, Dan S., Oliver Zhen Li, Albert Tsang ve Yong George Yang (2011). “Voluntary Nonfinancial Disclosure and the Cost of Equity Capital: The Initiation of Corporate Social Responsibility Reporting”, **Accounting Review**, 86;1 (2011) : 723-759.

Dow Jones Sustainability Indices – DJSI (2011). Dow Jones Sustainability NorthAmerica Indexes 07.09.2015 tarihinde http://www.sustainability-index.com/djsi_pdf/publications/Guidebooks/DJSI_NA_Guide_book_5_6_final.pdf adresinden erişildi.

Figge, Frank ve Tobias, Hahn (2004). “Sustainable Value Added Measuring Corporate Contributions to Sustainability beyond Eco-efficiency”, **Ecological Economics, Elsevier**, 48;2 (2004) : 173-187.

Herzig, Christian ve Stefan Schaltegger (2006). **Sustainability Accounting and Reporting, “Corporate Sustainability Reporting”**, USA : Springer.

Ioannou, Ioannis ve George Serafeim (2014). “The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting: Evidence from Four Countries”, Harvard Business School Research Working Paper No.11-100.

James, Marianne L. (2014). “The Benefits of Sustainability and Integrated Reporting: An Investigation of Accounting Majors’s Perceptions”, **Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues**, 17;2 (2014) : 93-113.

Karğın, Sibel, Hakan Aracı ve Hüseyin Aktaş (2013). “Entegre Raporlama: Yeni Bir Raporlama Perspektifi”, **Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi**, 6;1 (2013) : 27-46.

KPMG Center for Corporate Governance in Africa Global Reporting Initiative & United Nations Environmental Program (2013). Carrots and Sticks Sustainability Reporting Policies Worldwide- Today’s Best Practice Tomorrow’s Trend.

Önce, Saime, Ahmet Onay ve Gül Yeşilçelebi (2015). “Corporate Sustainability Reporting and Situation in Turkey”, **Journal of Economics, Finance and Accounting**, 2;.2 (2015) : 230-252.

Priego, Jesus Bonilla, Xavier Font, del Rosario Pacheco Olivares (2014). “Corporate Sustainability Reporting Index and Baseline Data for the Cruise

Industry”, **Tourism Management**, 44;1 (2014) : 149-160.

Robecosam, Corporate Sustainability Assesment, 06.09.2015 tarihinde www.sustainabilityindex.com adresinden erişildi.

Sabancı University Corporate Governance Forum of Turkey (2014). Promoting Sustainable Development: The Way Forward for Sustainability Index in Turkey.

Searchy, Cory ve Doaa Elkhawas (2012). “Corporate Sustainability Ratings: An Investigation into how Corporations Use to Dow Jones Sustainability Index”, **Journal of Cleaner Production**, 35; 1 (2012) : 79-92.

Tüm, Kayahan (2014). “Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Muhasebeye Yansımaları”, **Akademik Yaklaşımlar Dergisi**, 4, 1 (2014) : 58-81.

Ulucan Özkul, Fatma ve Zehra Özdemir (2015). “Türkiye’de Bağımsız Denetim Raporlarının 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği Çerçevesinde İncelenmesi: BIST 100 Endeksindeki İşletmelerin Bağımsız Denetim Raporlarının Analizi”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, 17, 2 (2015) : 227-244.

World Business Council for Sustainable Development-WBCSD (2002). **Sustainable Development Reporting: Striking the Balance. World Business Council for Sustainable Development, Geneva.**